

**ВИСШЕ УЧИЛИЩЕ
КОЛЕЖ ПО ИКОНОМИКА И АДМИНИСТРАЦИЯ**

ПЛОВДИВ

ГОДИШНИК

ТОМ XI, 2014 Г.

Пловдив, 2014 г.

РЕДКОЛЕГИЯ:

проф. д.и.н. Асен Конарев – *отговорен редактор*
проф. д.и.н. Тончо Трендафилов
проф. д.п.н. Георги Манолов
чл.-кор. проф. д.с.н. Димитър Димитров
проф. д.т.н. Стамен Стамов
проф. д.с.н. Димитър Костов
проф. д-р Никифор Стефанов
проф. д-р Нели Бенчева
доц. д-р Томо Борисов
гл.ас. д-р Милена Тепавичарова

РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ:

проф. д.и.н. Асен Конарев – *отговорен редактор*
проф. д.и.н. Тончо Трендафилов
проф. д.п.н. Георги Манолов
чл.-кор. проф. д.с.н. Димитър Димитров
проф. д.т.н. Стамен Стамов
проф. д.с.н. Димитър Костов
проф. д.и.н. Димитър Саздов
проф. д-р Никифор Стефанов
проф. д-р Нели Бенчева
доц. д-р Томо Борисов
доц. д-р Атанас Лъондев
гл.ас. д-р Милена Тепавичарова
ас. Людмила Бойкова
проф. Даниел Кергоат – CNRC Национален център за социологически изследвания – Франция
проф. д.с.н. Франсоа Блан – Университет „Клермон Феран“, Сорбона, Институт по маркетинг
проф. д-р Йохан Бразда – Институт по бизнес администрация, Виенски университет, Австрия
проф. д-р Любиша Митрович – Нишки университет, Сърбия
проф. Никос Гусгунис – Атински университет, Гърция
проф. д.и.н. Динара Пескова – Башкирска академия на науките, Башкортостан

Предложените материали изразяват личната позиция на авторите и не ангажират с нея Редколегията и Редакционния съвет на Годишника.

© Годишник, том XI, 2014

© Издава: Колеж по икономика и администрация – Пловдив, 2014

© Печат: ПУИ „Паисий Хилендарски“, 2014

ISSN 1313-8472

СЪДЪРЖАНИЕ

ПОЛИТИКА

Проф. д.п.н. Георги Л. Манолов

Конституцията – основен елемент на политическата система	6
---	----------

УПРАВЛЕНИЕ

Доц. д-р. инж. Валентина Николова-Алексиева

Процесен мениджмънт и адекватност на българския бизнес в условията на турбулентна среда	17
--	-----------

Гл.ас. д-р Милена Тепавичарова

Оптимизиране на числеността, структурата и равнището на трудово представяне на човешките ресурси в стопанските организации	27
---	-----------

Гл.ас. Таня Б. Гигова

Циклограма – съставяне и анализ	40
--	-----------

ИКОНОМИКА

*Prof. Asen Konarev, DES,
Ass. Prof. Snezhinka Konstantinova, PhD*

Security and investments in the industry	46
---	-----------

Ас. д-р Георги Тосков, ас. Радослав Танев

Главни особености на маркетингова производствена фирма	58
---	-----------

Проф. д.с.н. Димитър Костов, гл.ас. д-р Михаил Михайлов

Световни икономически форми на сътрудничество	66
--	-----------

Проф. д.с.н. Димитър Костов

Глобалната геоикономика	73
--------------------------------	-----------

Гл.ас. д-р Михаил Михайлов

Сертификационата дейност в България	77
--	-----------

ФИНАНСИ

Д-р Десислава Костова-Пикет

**Управление на вземанията
и кредитната политика на малкия бизнес** 83

Ас. д-р Десислава Шатарова

**Анализ на финансовото изпълнение
по оперативни програми от ЕС през 2007 – 2013 г.** 90

Проф. д-р Иванка Костова

Преглед на процеса на ценообразуване 99

Ас. Марин Братков

Еволюция в теорията за цените и ценообразуването 109

ТУРИЗЪМ

Доц. д-р Кремена Никовска, проф. д.т.н. Стамен Стамов

**Балнеоложкият туризъм в България –
състояние и възможности за развитие** 114

Доц. д-р Тони Михова

**Проблеми при мениджмънта
на туристическите фирми в България** 121

ПРАВО

Д-р Илин Савов

**Синергична обвързаност между СРС
и защитения свидетел при доказването
в наказателния процес** 125

Докторант Цанка Богомилова Иванова

Обективна и съдебна истина 136

СИГУРНОСТ

Проф. д-р Никифор Стефанов, доц. д-р Томо Борисов

**Агротероризмът –
нова форма на заплаха за националната сигурност** 143

<i>Доц. д-р Томо Борисов</i>	
Повишаване на физическата готовност за оцеляване посредством целенасочена силова подготовка	149
<i>Доц. д-р Томо Борисов</i>	
Оцеляване при терористична атака с „мръсна бомба“	155
<i>Доц. д-р Томо Борисов</i>	
Усъвършенстване на структурата на стратегиите за справяне със стрес в процеса на подготовката по специализирана самозащита	161
<i>Д-р Илин Савов</i>	
За ролята и мястото на специализираните разузнавателни средства в системата за сигурност	167
<i>Д-р Свилен Александров</i>	
Мрежов модел на управление при бедствия	175
<i>Д-р Свилен Александров</i>	
Технология за оценка „разходи – ползи“ на проекти за модернизация във ВМС	185
CONTENTS	197
УКАЗАНИЯ	
за представяне на статиите за „Годишника на КИА“	200

CONTENTS
POLITICS*Prof. Georgi L. Manolov, DPS*

Constitution – an Essential Element of the Political System	6
--	----------

MANAGEMENT*Ass. Prof. Valentina Nikolova-Aleksieva, PhD*

Process management and adequacy of the Bulgarian business in a turbulent environment	17
---	-----------

Chief Ass. Milena Tepavicharova, PhD

Optimization of the size, structure and level of performance of the human resources in the companies	27
---	-----------

Chief Ass. Tanya B. Gigova

Cyclogram – establishment and analysis	40
---	-----------

ECONOMICS*Prof. Asen Konarev, DES,
Ass. Prof. Snezhinka Konstantinova, PhD*

Security and investments in the industry	46
---	-----------

Ass. Georgi Toskov, PhD, Ass. Radoslav Tanev

Major features of marketing production company	58
---	-----------

Prof. Dimitar Kostov, DES, Chief Ass. Mihail Mihaylov, PhD

World economic forms of cooperation	66
--	-----------

Prof. Dimitar Kostov, DES

Global geoeconomics	73
----------------------------	-----------

Chief Ass. Mihail Mihaylov, PhD

Certification activities in Bulgaria	77
---	-----------

FINANCES*Desislava Kostova-Pickett, PhD*

CONTENTS

Receivables management and credit policy for small businesses 83

Ass. Desislava Shatarova, PhD

**Analysis of financial performance
in operational programmes in the EU 2007 – 2013** 90

Prof. Ivanka Kostova, PhD

Review process of pricing 99

Ass. Marin Bratkov

Evolution in pricing theories 109

TOURISM

Ass. Prof. Kremena Nikovska, PhD, Prof. Stamen Stamov, DTS

**Balneological tourism in Bulgaria –
status and opportunities for development** 114

Ass. Prof. Toni Mihova, PhD

Managerial problems of tourist companies in Bulgaria 121

LAW

Ilin Savov, PhD

**Synergistic links between SGS and protected witness
in the proof in the criminal process** 125

Tsanka Bogomilova Ivanova, PhD

Objective Truth and Judicial Truth 136

SECURITY

Prof. Nikifor Stefanov, PhD, Ass. Prof. Tomo Borisov, PhD

Agroterrorism – a new form of threat to national security 143

Ass. Prof. Tomo Borisov, PhD

**Improvement in physical readiness
for survival through targeted power training** 149

Ass. Prof. Tomo Borisov, PhD

Survival in terrorist attack with a „dirty bomb“ 155

Ass. Prof. Tomo Borisov, PhD

Improving the structure of strategies to cope with stress in the process of preparation in specialized self-defense	161
<i>Ilin Savov, PhD</i>	
About the role and place of the specialized intelligence means in the security system	167
<i>Svilen Aleksandrov, PhD</i>	
Network model for disaster management	175
<i>Svilen Aleksandrov, PhD</i>	
Technology for „costs – benefits“ evaluation for naval modernization projects	185
INSTRUCTIONS for articles for „Yearbook of CEA“	200

УКАЗАНИЯ

за представяне на статиите за „Годишника на КИА“

Раздел I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

1. Годишникът на КИА се издава в няколко отделно оформени научни направления: Политика, Икономика, Управление, Финанси, Туризъм, Право и Сигурност. Годишникът се издава като единно книжно тяло, а също така и в онлайн версия, поместена на сайта на КИА – www.cea.bg.
2. Статиите трябва да имат оригинален научен принос. Обзорни статии се печатат с изричното съгласие на Редколегията.
3. Статиите се представят на един от работните езици на Годишника: български, руски, английски, немски, френски. Резюме и ключовите думи към статията са съответно на английски език (ако статията е на български език) и на български език (ако статията е на чужд език). След основното заглавие и автор/ите по същия съответен начин се дават преведени заглавието и автора/ите.
4. Обемът на всяка статия е до 6 стр. А4, с шрифт Arial, 10,5 pt, разстояние Single, двустранно подравнено, отстъп на първия ред 1 см.
5. Авторите носят пълна отговорност за научната оригиналност и достоверност на резултатите, за стилово и езиково оформление на статиите и резюмето.
6. Всеки автор може да участва в Годишника с 1 статия самостоятелно и/или с 1 в съавторство, но с не повече от общо две статии.
7. Статиите се предават в редакционната колегия от 1 юни до 10 октомври.
8. Всяка статия се представя в два печатни екземпляра и в електронна версия (в MSWord format), която се изпраща на служебната електронна поща на членовете на Редколегията – info@cea.bg.

Раздел II. ПРАВИЛА НА РЕЦЕНЗИРАНЕ

1. Статиите ще бъдат рецензирани от по един рецензент, научната степен, академичната длъжност и името на когото ще бъде посочено в съдържанието на Годишника.
2. Рецензентът трябва да е хабилитиран преподавател или да има научна степен „доктор“ в съответната област. Един преподавател не може да бъде рецензент на повече от две статии.
3. Рецензентът се определя на заседание на съответното звено (катедра, департамент и т.н.), където е на щат първият автор. Всяка представена статия се придружава с протокол за избор на рецензент.
4. Срокът за рецензиране е до три седмици от датата на възлагане.
5. При положителна рецензия редакционната колегия връща статиите на авторите за нанасяне на необходимите корекции.
6. Преработените ръкопис и електронната му версия, придружени с декларация за отразените забележки на рецензента, се представят в редакционната колегия най-късно до 10 ноември. Статии, предадени след този срок, остават за следващата година.

Раздел III. ТЕХНИЧЕСКИ УКАЗАНИЯ

1. Статиите трябва да са написани на MSWord 2003 (или на по-висока версия на програмата), като на диск статиите са записани във файлов формат doc. Файлът не се архивира.
2. За форматирането на статиите менютата на Word 2003 се настройват по следния начин:

Page setup:	<u>Margins:</u> Top - 2 cm; Bottom - 2 cm; Left - 2; Right - 2 cm
	Gutter - 0; Header - 1 cm; Footer - 1 cm
	<u>Paper Size:</u> A4 (21 x 29.7 cm)
Format:	<u>Font:</u> Arial; Font style - Regular; Size - 10,5
	<u>Paragraph:</u> First line - 1 cm; Line Spacing - Single; Alignment - Justified; Indentation: Left - 0, Right - 0; Spacing: Before - 0; After - 0

3. Страниците не се номерират.

4. Първата страница на статията се оформя по следния начин:

1) Най-горе на български и на английски език с главни букви се изписва ГОДИШНИК НА КИА – ПЛОВДИВ, и научното направление.

2) След един празен интервал с главни букви се изписва наименованието на статията на български език (ако статията е на български език) или на съответния чужд език (ако статията е на чужд език) и се центрира.

3) След празен интервал с малки букви се изписват имената на авторите – пълното собствено и фамилното име на автора/авторите (в случай че са повече от трима, се допуска инициално съкращение на собствените имена), научни звания и степени на български език (ако статията е на български език) или на съответния чужд език (ако статията е на чужд език).

4) След един празен интервал по същия начин се изписват на английски език заглавието на статията и имената на авторите (ако статията е на български език) или на български език (ако статията е на чужд език).

5) След един празен интервал с малки букви се изписва **Abstract:** и на английски език с *Italic* се помества резюмето на статията. На нов ред също с малки букви се изписва **Key words:** и на английски език също с *Italic* се пишат ключовите думи (Всичко това 9 pt) (ако статията е на български език); или се дават **Резюме:** и **Ключови думи:** (9 pt) (ако статията е на чужд език).

6) След един празен интервал следва текстът на изложението.

7) За основния текст на доклада се използва автоматично пренасяне: Tools – Language – Hyphenation – Automatically hyphenate document.

8) Забележките под линия са: двустранно подравнени, шрифт Arial, 8,5 pt, разстояние Single, разстояние отгоре, отдолу, отляво и отдясно - 0 см, отстъп на първия ред на абзаца - 0 см.

9) След един празен интервал от основния текст следва **Литература**, 9 pt, като при оформянето се спазват азбучният ред по фамилия на автора и стандартът за библиографско описание.

5. Заглавията на отделните части/точки на статията се печатат с малки букви, **Bold** и се центрират. Преди и след заглавията на разделите се оставя празен интервал.

6. Таблици, фигури и източници

1) Таблиците, графиките и фигурите са черно-бели, враждат се софтуерно в текста, номерацията им е с арабски цифри.

2) Думата **Таблица** се изписва изцяло, с малки букви, **Bold**, *Italic*. Заглавието на таблицата се изписва на същия ред, с малки букви, само **Bold**, без отстъп, двустранно подравнено, преди таблицата. Текстът и имената на величините в анетките започват с главна буква, а в края им не се поставя точка.

3) Допустимата максимална ширина на фигурите и графиките е 12 см (пропорционално). Съкращението **Фиг.** се изписва с малки букви, **Bold**, а заглавието на фигурата се изписва на същия ред, с малки букви, но **Bold**, *Italic*, без отстъп, двустранно подравнено, преди фигурата.

УКАЗАНИЯ

- 4) Източниците на таблици, графики и фигури се посочват под тях: **Източник:** и следва текстът, 9 pt, *Italic*.
7. Математическите формули и уравнения се номерират в десния край на печатното поле с арабски цифри във вида (1), (2) и т.н.
8. Литературните позовавания се посочват в текста в последователно нарастващ ред, номерата им се поставят в квадратни скоби, например: [1], [3 – 7] и т.н.
9. В края на статията се изписват имената на автора/ите и се посочват неговият/техният адрес, тел., e-mail. Упоменава се и кой е водещият автор.

Колеж по икономика и администрация – Пловдив

ГОДИШНИК
ТОМ XI, 2014 Г.

Българска
Първо издание

Отговорен редактор: проф. д.и.н. Асен Конарев
Редактор: Олга Емилова
Коректор: Камелия Алексиева
Предпечат: Камелия Алексиева
Печат и подвързия: ПУИ „Паисий Хилендарски“

ISSN 1313-8472

Пловдив, 2014